

TULEVIKU- K^QOL

Õpiring kui õpetajate professionaalne õpikogukond koolis

Juhendmaterjal õpiringide käivitamiseks koolis

Dagmar Aus, Eve Eisenschmidt, Piret Oppi

2021

TALLINNA ÜLIKOOL

Saateks

Kuidas õpetajad oma teadmisi ja õpetamispädevusi arendavad – see on üks võtmeküsimusi kooliarenduses. Täienduskoolituste, sealhulgas eelkõige üksikute õpetajate täienduskoolitustel osalemise kasutegur on madal. Saadud teadmiste sutsakad ei rakendu praktikasse kui nendega ei kaasne pikemaajalist katsetamist ja mõtestamise protsessi (Sims & Fletcher-Wood, 2021). Õpetaja peab saama selles katsetamise protsessis asjatundlikku tagasisidet, kolleegidega arutada, kes samasuguste küsimustega silmitsi seisavad. Määravaks saab kogu koolikultuur, kuivõrd juhid toetavad muudatusi, kuidas vaadatakse üle ja tehakse vajalikud muudatused õppekorralduses, kuidas luuakse tingimusi ja võimalusi õpetajate koostöiseks töötamiseks ja õppimiseks.

Õpetajate ühiseks õppimiseks on Eesti koolides on saanud populaarseks õpetajate õpiringid. Õppeaasta algul lepitakse kokku ühised kooskäimise ajad ja augustis alustakse suure entusiasmi. Paraku võib tegevus soikuda õpetajate huvi kadumisega juba jõulude paiku. Põhjuseks on tihti planeerimata ja juhtimata tegevus. Sellele võib lisanduda ka vähene eesmärkide läbirääkimine, vahel selgub, et õpetajad ei olegi eesmärgiks seatud teemadest huvitatud. Õpiringi tegevusel ei ole reaalset mõju õpetaja igapäevatööle.

Käesolev juhendmaterjal aitab süsteemselt õpiringe koolis rakendada, pakkudes samm-sammulise teekaardi ja näiteid, kuidas tegevust koolis juhtida. Pole oluline, kuidas me õpetajate koosõppimist nimetame, õpiringiks, või millekski muuks, oluline on, et see on süsteemne ja lähtub õpetajate vajadustest, et õpetajad ei peaks seda kohustuslikuks koosistumiseks ja asjatult kulutatud ajaks. Antud materjal on koostatud toetudes praktilisele õpiringi rakendamisele Pelgulinna Gümnaasiumis, kogemusest lähtuvalt on metoodikat ja näidiseid täiustatud.

Mõnusat koosõppimist!

Koostajad: Dagmar Aus, Eve Eisenschmidt, Piret Oppi

Kujundus: Berit Silvia Kondratjev

Kaanefoto: Tallinna Ülikool

Väljaandja: Tallinna Ülikooli haridusinnovatsiooni keskus

Narva mnt 25, Tallinn

hik@tlu.ee

www.tlu.ee/hik

Edasine viitamine: Aus, D., Eisenschmidt, E. & Oppi, P. (2021). *Õpiring kui õpetajate professionaalne õpikogukond koolis. Juhendmaterjal õpiringide käivitamiseks koolis*. Tallinna Ülikool, Haridusinnovatsiooni keskus. <http://www.tlu.ee/hik/tulevikukool>

Autoriõigus: Tallinna Ülikool

2021

ISBN 978-9949-29-601-9 (pdf)

Sisukord

Õpiring kui õpetajate professionaalne õpikogukond koolis	5
Õpiringi etapid	6
2.1. Kõik algab eesmärgist – õpiringi eesmärkide seadmine	6
2.2. Tegevused õpiringis	8
2.2.1. Koostööine õppimine	8
2.2.2. Õpiringi ülesehitus	11
2.2.3 Õpiringis kasutatavad meetodid	12
2.3 Õpiringile järgnevad tegevused	13
2.3.1. Õpiringi tagasiside küsimustik	13
3. Soovitused õpiringi juhile	15
Kasutatud allikad	16
Lisad	17
Lisa 1. Õpiringi poolaasta plaan (Näidis 1)	17
Lisa 2. Õpiringi õppeaasta plaan (Näidis 2)	20

Õpiring kui õpetajate professionaalne õpikogukond koolis

Kõige enam mõjutab õpetajate arengut töökeskkond, konkreetsetes koolis domineerivad hoiakud ja arusaamad, kuidas õpetajad õpivad ja oma õpetamist täiustavad. **Õpetaja kui eestvedaja juhtimiskäsituse järgi on eestvedajate üks tähtsamaid ülesandeid oma kolleegide professionaalse arengu toetamine** (Margolis & Huggins, 2012). See väljendub tõhusamate õppimistegevuste pakkumises oma kolleegidele, läbi mille paranevad nende teadmised ja õpetamispraktikad, **mille mõju peaks jõudma ka õpilasteni, et nende õppimist parandada**. Seega on eestvedajate õpetajate panus professionaalse õpikogukonna loomisel väga tähtis.

Professionaalne õpikogukond on keskkond, kus õpetajad saavad oma praktikaid jagada, analüüsida ja läbi selle neid parendada. Õpikogukonnas on oluline jagada oma eduelamusi ja läbikukkumisi. Sellisel juhul tekib ühine arusaam. Oluline on see, et õppimine toimuks töökeskkonnas ja kasutusel oleks enda töös kogutud andmed, et hiljem saaks jagatud praktikaid oma töös kohe rakendada. (Hord, 1997)

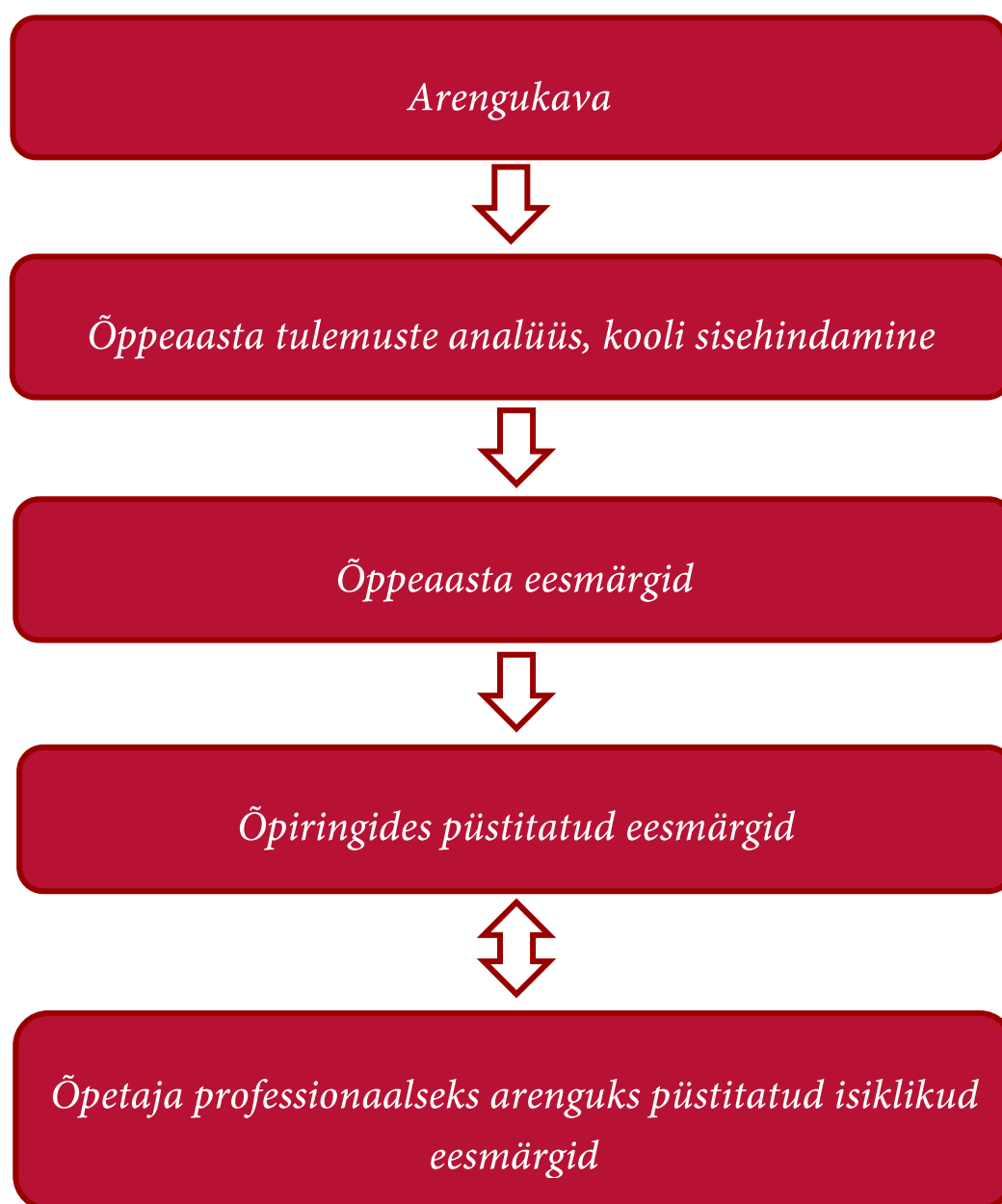
Õpikogukondade juures on oluline, et õpetajad pühenduksid oma oskuste ja teadmiste arendamisele, rakendaksid neid oma töös ja hiljem analüüsiks end ja tagasisidestaksid üksteise tegevusi. TALISE 2013. aasta uuringust ilmneb, et osalemine **professionaalsetes kogukondades mõjutab positiivselt õpetajate enesetõhusust ja tööga rahulolu** ning sellel on positiivne mõju õpetajate enesetäiendamisele, mis omakorda toob kaasa sagedasema uute õpetamismeetodite kasutamise.

Õpiringi meetodika on selleks suurepärane mudel professionaalse õpikogukonna kujundamiseks, sest õpiringis tullaakse kokku, et mõtteid, eesmärke ja kogemusi jagada. Õpiringide planeerimisel on oluline luua õppimise jaoks sobivad tingimused, mille alla kuuluvad selleks planeeritud **konkreetne aeg, koht ja korraldus**. Oluline on kokku leppida ootustes ja eesmärkides ning õpiringide prioriteetsuses võrrelduna kooli teiste tegevustega. Lisaks tuleb kooli töökorraldust planeerida niiviisi, et oleks võimalik piisava regulaarsusega (nt korra kuus) kohtuda, siia alla käib nii kindla ruumi olemasolu kui ka kõigile õpetajatele tunni vaba aja võimaldamine.

Õpiringi etapid

Kõik algab eesmärgist – õpiringi eesmärkide seadmine

Koolis toimivad õpingid lähtuvad oma tegevusest kooli arengusuundadest. Õppeaasta tulemuste analüüsi ja kooli sisehindamise kaudu seab kool õppeaastaks eesmärgid. Sellest lähtuvalt püstitavad koolis toimuvad õpingid oma õpingide fookused (esmased eesmärgid) (vt joonis 1). Joonis 1. Õpiringi töö eesmärgistamine

Enne õpiringi eesmärkide seadmist peaks kaardistama kooli peamised probleemid või väljakutsed ehk kohad, kus õpetajad ja juhtkond näevad vajakajäämisi või võimalikke arengukohti õpitulemuste saavutamisel. Probleemi kaardistamisse tuleks kaasata õpetajaid, et nad teadvustaks, miks on vajalik teatud muutusi ellu viia. Õpetaja kaasamine tagab ka koostöise koolikultuuri, mis on muutuste läbiviimisel väga oluline.

VARIANT A)	VARIANT B)
- Leitakse õpiringide juhid - Õpiringide juhid püstitavad esmased eesmärgid - Tutvustatakse õpetajatele õpiringide sisusid - Registreeritakse õpiringi õpetajad - Määratakse kindlaks õpiringi toimumise ajad	- Sõnastatakse eesmärgid - Leitakse eesmärkidest lähtuvalt õpiringidele juhid - Tutvustatakse õpetajatele õpiringide sisusid - Registreeritakse õpiringi õpetajad - Määratakse kindlaks õpiringi toimumise ajad

Üks õpiring ei suuda ja ei peagi täitma kõiki kooliaasta eesmäärke, aga läbi erinevate organisatsioonis toimuvate õpiringide saab toetada õppeaasta eesmäärke erinevate nurkade alt ning anda õpetajatele võimalus ja vastutus osaleda muutuste mõtestamisel ja rakendamisel.

Õpetaja professionaalse arengu juures on oluline see, et õpetajal on motivatsioon kaasa lüüa kooliarenduses ja ta mõistab, et läbi isiklike arengueesmärkide panustab ta organisatsiooni arengusse. Kui organisatsioon pakub läbi õpiringide õpetajatele erinevaid fookusi, siis saab õpetaja läbi iseseisva valiku võtta rohkem vastutust, mis omakorda tõstab omanditunnet. Õpetaja peab uskuma ja tunnetama, et talle on õpiringis osalemisest õpetajana kasu.

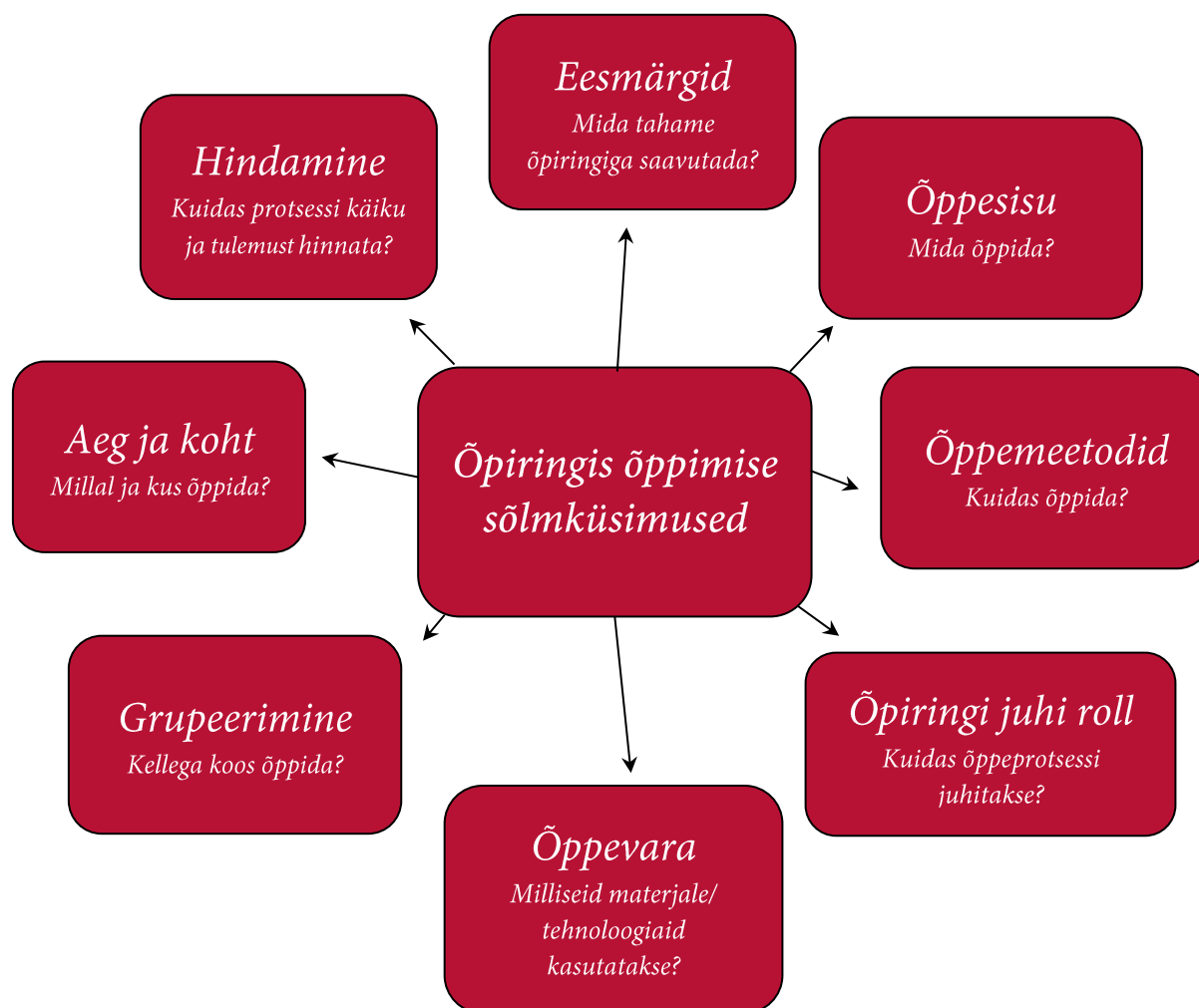
Samas võivad ühes koolis toimuvad õpingid olla kõik suunatud ühele kindlale tegevusele kooli eesmärgist lähtuvalt (nt kujundava hindamise rakendamine koolis). Siiski on sellisel juhul oluline leida üles ühte õpiringi kuuluvate õpetajate ühised, jagatud väärtused selle teema kohta.

Tegevused õpiringis

- Sõnastatakse õpiringi siseselt kindlad eesmärgid ja kokkulepped.
- Õpiringi juhid registreerivad osalejad ja teevad õpiringide toimumise ajal märkmeid.
- Õpiringide juhid korjavad regulaarselt õpiringide osalejatelt tagasisidet.

Koostöine õppimine

Olulised punktid, mis tuleks läbi mõelda enne õpiringide alustamist, õpiringide ajal ja kokkuvõtteid tehes (vt joonis 2).

Joonis 2. Sõlmküsimused, millele mõelda õpiringi tehes (Akker jt, 2006, autori kohandus)

• **Õppe-eesmärgid** ehk mida tahame õppega saavutada?

Eesmärkide seadmine on igasuguse õppimise juures väga olulisel kohal. Kui puuduvad sihid on raske hoida orientiiri. Ühiselt sõnastatud eesmärgid annavad selge ülevaate sellest, mida õpiringist oodata. Kui eesmärgid ei ole paika pandud, võivad osalejatel olla erinevad ootused õpiringile. Eesmärgid peaksid olema seotud õpetaja tööga ja aitama neil oma tööd tõhustada. Mida täpsemini on eesmärgid sõnastatud, seda lihtsam on õpiringi kavandada ja hiljem ka soovitud tulemusi hinnata.

• **Õppe sisu** ehk mida õppida?

Õpiringi õppesisu on tihedalt seotud eesmärkidega. Õppesisu võib olla teoreetiline teadmine teatud valdkonnast, aga kindlasti ka õpetajate enda praktika, mida õpiringis analüüsida. Ideaalis ongi õppesisu see, kus saavad kokku teoreetilised teadmised ja õpetaja praktilised teadmised klassiruumist.

• **Õppemeetodid** ehk kuidas õppida?

Õppemeetodite valik õpiringis sõltub jällegi eesmärkidest, sisust ja ka õppijatest. Õppemeetodeid, mida õpiringis kasutada on palju. Õpiringi osalejad võivad ka ise välja pakkuda, milliseid meetodeid õpiringis kasutama hakatakse. Oluline on meeles pidada, et aktiivne õppimine on selline, kus ise tegutsetakse, katsetatakse, reflekteeritakse ja analüüsitakse. Valik meetodeid on välja toodud tabelis 2.2.2. praktiliste tegevuste tulbas.

Õpingides koostöise õppimise suurimaks kasuteguriks peetakse nii teoreetilise kui praktilise osa koos mõtestamist. Õpiringis saavad õpetajad ka praktilisi lahendusi harjutada. Üks võimalus on õpetajatel individuaalselt, paaris või grupis ette valmistada 5-10 minutiline näidistund või mõne meetodi rakendus, mille raames saaks harjutada, kuidas uut teadmist klassiruumis rakendada. Selline tegevus võimaldab õpetajal kontrollida teemast arusaamist, saada kohest tagasisidet oma "tunnile" ja seeläbi oma õpetamist veel täiustada.

Koos võib analüüsida koostatud töölehti, õpilaste töid ja nendele antud hinnanguid. Selliselt on võimalik näiteks arutada, kuidas toetatakse õpilaste motivatsiooni, nende õppimisega seotud uskumusi või kuidas võimaldatakse õpilastel kujundada oma õpistrateegiad.

• **Õpiringi juhi roll** ehk kuidas õppeprotsessi juhatakse?

Õpiringi juhi roll on selle toimimiseks ääretult oluline. Esmalt on vaja kogukonna toimimiseks inimest, kes on pädev juhtima grupiprotsesse, kes võtab vastutuse logistika ja ressursside eest.

Õpiringi juhil ei pea olema ilmtingimata vastavat ettevalmistust. Siiski on õpiringi juhil palju eesmärke (vt ptk Õpiringi juhile). Õpiringi juhiks võib olla tegevõpetaja koolist või konsultant väljastpoolt. Õpiringi juhtimine võib olla ka roteeruv, mis tähendab, et erinevaid kohtumisi juhivad erinevad õpiringi liikmed.

• **Õppevara ehk milliste materjalide/tehnoloogiate abil õppida?**

Õppematerjalid, mida õpiringis kasutatakse on samuti olulisel kohal. Õppevara võib olla mõni raamat, artiklid, tunnivaatlusleht, e-õppevara, videod jne. Õppevara ei tohiks olla õpiringi takistavaks teguriks (nt võõrkeelsed tekstis, keeruliste e-lahenduste kasutamine) vaid ikkagi õpiringi töö toetamiseks. Oluline on, et materjalid oleksid vastavuses programmi sisuga.

• **Grupeerimine ehk kellega koos õppida?**

Õpikogukonna võib luua erinevatel alustel, aga kõige olulisem on meeles pidada seda, et kõige tõhusam õpetaja professionaalse arengu juures on see, kui õpetaja kuulub sinna vabatahtlikult ja omal soovil. Võimalus on korraldada seda nii, et kõik õpetajad kuuluvad ühte koolis toimivasse õpiringi, aga see, millisesse õpiringi (nt vastavalt teemale või osalejatele) saab õpetaja ise valida. Õpiringi optimaalne osalejate arv on 8– 12. Õpiringis võib olla erinevate ainete ja erineva töö kogemusega õpetajad – see rikastab õpiringi. Juhtkonna toetus õpiringide läbiviimisel koolis on märkimisväärne, aga juhtkonna liikmete kuulumine õpiringidesse on kooliti väga erinev. Alati ei suuda koolijuht või õppejuht püsida õpiringis lihtliikme rollis ja see võib rikkuda õpiringi õhkkonda ja tööd. Kooli juhtkond võib näiteks moodustada omaette õpiringi. Siiski on oluline, et kooli juhtkond oleks kursis õpiringis tehtavaga, sellepärast oleks hea korraldada näiteks õpiringide juhtide kohtumisi kooli juhtkonnaga.

• **Koht ehk kus õppida? Aeg ehk millal õppida?**

Õpiring võiks toimuda koolikeskkonnas, sest on hea, kui õpetaja saab osaleda täiendkoolitusel oma töökohas. Sellega hoiab kokku tähtsat ressursi – aega. Ühise aja leidmine on vahest ehk kõige keerulisem ülesanne, aga seda aitab lahendada kõige paremini see, kui õpetajatele on tunniplaanis tekitatud spetsiaalne aeg ja koht. Näiteks on igal kolmapäeval kell 15.00 – 16.15 õpetajate ühine koostöö aeg ning korra kuus on sel ajal kõikidel õpetajatel valitud õpiring. Teistele nädalatele saab planeerida õppenõukogu, väljasõite, koolisisesed koolitusi vms.

• **Hindamine ehk kuidas protsessi käiku ja tulemuslikkust hinnata?**

Kui õpiringile on püstitatud eesmärgid, on väga oluline koguda informatsiooni nende kohta. Õpiringi osalejatelt võiks küsida tagasisidest õpiringi eel, kestel ja kindlasti õpiringi järel. Läbi hindamise tekib ka osalejatel enda tegevuse teadlik refleksioon. Õpiringi protsessi hindamine annab uue sisendi järgmiste õpiringide korraldamiseks.

Õpiringi ülesehitus

1 SISSEJUHATUS	2 PÕHIOOSA	3 PRAKTILISED TEGEVUSED
- Emotsioonide kaardistamine - Erinevad koordinatsioonil põhinevad energiaharjutused - Ajurünnak eesmärkide seadmiseks	- Teoreetiline ülevaade kindla teema kohta - vajadusel ekspert väljastpoolt õpiringi, üksteise õpetamine (üks liige valmistab ette) - Video	- Metoodikate jagamine - Rühmatöö - Rollimäng - Tunnivaatluste analüüs - Katsetatud meetodite analüüs - Iseseisva lugemise analüüs “Räägime suud puhtaks” meetod - Avatud arutelu - Erinevad aktiivõppe meetodid - Praktiliste lahenduste harjutamine
4 ISESEISVAD TEGEVUSED		
- Tunnivaatlus - Iseseisv lugemine - Meetodite katsetamine		

Õpiringis kasutatavad meetodid

• Metoodikate jagamine

Õpetajad jagavad õpiringis erinevaid tegevusviise, mida nad klassiruumides kasutavad. Need võivad olla seotud õpiringi fookusega (nt meetodid, kuidas kaasata HEV õpilasi tundides; meetodid, kuidas tagada seda, et kõik õpilased töötavad tunnis aktiivselt kaasa; erinevad aktiivõppe meetodid jne). Oluline on, et need meetodid on õpetajal endal kasutusel. Jagamise puhul on järgmiseks sammuks hea, kui õpiringi liikmed valivad ühe kolleegi poolt juba kasutusel oleva(d) meetodi(d) ja katsetavad seda/neid enda töös kuni järgmise õpiringi kohtumiseni. Uuel kohtumisel saab analüüsida katsetatud viisi tõhusust.

• Rühmatöö

Kui õpiringi osalejate arv ületab 10 osaleja piiri, oleks mõistlik kasutada õpiringis ka rühmatööd, sellisel juhul tagatakse õpiringis osalejate aktiivsus. Rühmatöös käsitletavad teemad võivad olla samad või erinevad. Erinevate ülesannete puhul jõuab ühes õpiringis rohkem teemasid käsitleda.

• Rollimäng

Kasutades õpiringis erinevaid rollimänge, saab õpetaja panna enda muresid ja rõõme jagama läbi mängu (nt problemsituatsiooni lahendamine lapsevanemaga).

• Tunnivaatlus

Tunnivaatlus on õpetaja töös väga tõhus tagasiside andmise ja saamise protsess. Kasutades tunnivaatlust õpiringi kolleegidega, saab luua õpetajatele turvalise õhkkonna. Üheskoos saab õpiringis kokku leppida tunnivaatluse mudeli (kui seda ei ole koolis ühiselt välja töötatud). Tunnivaatlusmudeli koos kavandamine ja selle järgi tundide vaatamine ning analüüsimine annab õpetajatele kindlustunde ja julguse kolleeg oma tundi lubada. Tunnivaatluse rakendamise juures on oluline hiljem seda analüüsida ning just sellepärast on selle rakendamine õpiringides tõhus.

• Iseseisev lugemine

Erialase kirjanduse lugemine on õpetaja töös oluline aspekt. Materjale, mille vahel valida on palju. Õpiringis ühiselt erialase kirjanduse lugemine aitab õpetajal olla kursis tema jaoks

aktuaalsete teadustöödega ja artiklitega. Lugemine peaks olema kindlasti eesmärgistatud (nt leia loetud artiklist 3 sinu jaoks olulist fakti vms).

● “Räägime suud puhtaks” meetod

Mõnikord võib kasutada õpiringis lihtsalt ühe teema raames rääkimist, kus kõik osalejad saavadki enda mõtted ja tunded antud teema kohta räägitud (nt õpetajate motivatsioon, õpetaja töö mured ja rõõmud vms).

Meetodeid, mida õpiringis kasutada on väga palju. Valik Tartu Ülikooli tööriistadest:

<http://www.linpilcare.eu/index.php/partners-spaces/partspac-ut/63-tools>

Õpiringile järgnevad tegevused

- Küsitluse läbiviimine ja analüüsimine
 - Kas ja kuidas täitis õpiring eesmärgid?
 - Mis toimis hästi?
 - Mida tuleks muuta?
 - hinnang õppemeetoditele jms
- Õpingid (õpingide juhid) koostavad aruande ja annavad sellest ülevaate kolleegidele
- Uute õpingide planeerimine

Õpingi tagasiside küsimustik

Õpingi töö tagasisidestamine on oluline. Tagasisidet saab korjata õpingi toimumise ajal nii suuliselt kui kirjalikult (nt 1 minuti tagasiside küsitlus iga õpingi kohtumise vahepeal), aga kindlasti ka õpingi lõppedes. Õpingi tagasiside küsimustiku saab koostada lähtuvalt õpingi eesmärkidest ja sisust. Tagasiside on oluline, et analüüsida õpingi tööd ja saada uusi sisendeid järgmiste õpingide korraldamiseks.

Õpiringi tagasiside küsimustiku näidis

1. Millisel määral täitis õpiring püstitatud eesmärgid?

	<i>Õpiring ei täitnud eesmärgi</i>	<i>Õpiring täitis osaliselt püstitatud eesmärgi</i>	<i>Õpiring täitis püstitatud eesmärgi</i>	<i>Õpiring täitis täielikult püstitatud eesmärgi</i>
Eesmärk 1				
Eesmärk 2				
Eesmärk 3				

2. Hinda õpiringi tegevust

	<i>ei ole üldse nõus</i>	<i>ei ole nõus</i>	<i>olen nõus</i>	<i>olen väga nõus</i>
Õpiring oli asjakohane				
Õpiring täiendas minu teadmisi				
Õpiring oli meeldiv ja ma nautisin õppimist				
Õpiring vastas minu ootustele				
Õpiringi töö oli hästi organiseeritud				
Õpiringi juht tegi oma tööd hästi				
Õpiringis kasutatud meetodikad olid asjakohased				
Kasutan õpiringis saadud teadmisi oma igapäevatöös				
Õpiringis loetud materjalid oli mu töö jaoks väärtuslikud				

3. Millist osa õpiringis hindad kõige tõhusamaks oma professionaalse arengu juures?

4. Millised õpiringis jagatud meetodid töötasid Sinu klassiruumis kõige paremini?

Soovitused õpiringi juhile

Õpiringi juhi võib valida liikmete hulgast üheks õppeaastaks või leppida kokku roteerumine õppeaasta jooksul. Õpiringis võivad õpetajatel olla erinevad rollid, et vastutust võrdselt osaliste vahel jagada ning õpetajad tunneksid, et see on kõigi asi.

Õpiringi juht:

- planeerib kohtumise ja viib selle läbi;
- võtab vastutuse grupiprotsesside ja nende juhtimise osas (avatud õhkkond, aktiivne kuulamine, rollid ja nende jaotamine);
- kaasab vajadusel nõustaja, koolitaja, mentori või eksperdi;
- vastutab püstitatud eesmärkide täitmise eest;
- korjab ja analüüsib õpiringi liikmetelt tagasisidet (nt kas kogukonna liikmed on rahul õppemeetoditega, õppevaraga, õppekohaga vms);
- omab teatud pädevust õpiringi teemas, aga ta ei pea olema ekspert.

Selleks, et õpiringi töö sujuks on õpiringi juhil oluline meeles pidada alljärgnevaid soovitusi:

- ☐ Püstita esimesel kohtumisel koos õpiringi osalejatega eesmärgid ja kokkulepped. Pea nendest õpiringi tööd kavandades kinni.
- ☐ Välti hinnangute andmist ja suuna ka osalejaid teistele mitte hinnanguid andma.
- ☐ Õpiringis jälgi, et üks kolleeg ei räägiks kogu aega täis – anna piisavalt kõikidele osalejatele sõna.
- ☐ Loo positiivne, avatud ja lugupidav õhkkond.
- ☐ Järgi, et õpiringi ei oleks ainult negatiivsete tunnete väljaelamise koht.
- ☐ Lahkarvamuste korral püüa jääda erapooletuks.
- ☐ Peale õpiringi tee kirjalike märkmeid, et järgmist õpiringi planeerides saaksid need aluseks võtta.
- ☐ Kogu õpiringi vahepealsel ajal osalejatelt anonüümset tagasisidet (nt Google küsitlus), kuidas on nad rahul õpiringi tööga ja millised on nende ettepanekud.
- ☐ Koosta tegevusaruanne (aluseks võivad olla näiteks Akkeri (Akker jt, 2006) ämblikuvõrgu küsimused).

Kasutatud allikad

- Cole, P. (2012). *Aligning professional learning, performance management and effective teaching*. Centre of Strategic Education.
- Hord, S. M. (1997). *Professional Learning Communities. Communities of Continuous Inquiry and Improvement*.
- Jürimäe, M., Sillak, S. (2014). *Professionaalsete õpikogukondade eestvedamine*. Tartu Ülikool haridusteaduste instituut.
- Jürimäe, M., Lamesoo, K. (2019). Õpiringide roll haridusuuenduses. 108-110. Voolaid, H. (Toim.-d). *Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2018/2019. õppeaastal*. Tartu: Haridus- ja teadusministeerium.
<https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=JVylevharidussyst201912.2.39>
- Margolis, J., & Huggins, K. S. (2012). Distributed but undefined: New teacher leader roles to change schools. *Journal of School Leadership*, 22(5), 953–981.
<https://doi.org/10.1177/105268461202200506>
- Nakus, D. (2019). *Õpetajate õpioskuste alaste teadmiste kujunemine õpiringi abil ühe kooli näitel*. TLÜ: Magistritöö.
- Sims, S. & Fletcher-Wood, H. (2021). Identifying the characteristics of effective teacher professional development: a critical review. *School Effectiveness and School Improvement*, 32(1), 47-63.
- Ubius, U., Kall, K., Loogma, K., & Umarik, M. (2014). Rahvusvaheline vaade õpetamisele ja õppimisele. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS 2013 tulemused. Tallinn: Innove SA.
- Van den Akker, J., Gravemeijer, K., & McKenney, S. (2006). Introducing educational design research. *In Educational design research*, 15-19. Routledge.
- Wenger, E. (1998). Communities of practice: Learning, meaning and identity. *Journal of Mathematics Teacher Education* 6(2), 185-194.
- Wilson, A. (2016). From Professional Practice to Practical Leader: Teacher Leadership in Professional Learning Communities. *International Journal of Teacher Leadership*. 7(2), 45-62.

Lisad

Lisa 1. Õpiringi poolaasta plaan (Näidis 1)

ÕPIRINGI EESMÄRGID
- Koos uurida ja katsetada endale uusi õpimotivatsiooni ja õpioskuste arendamise meetodeid - Omavaheliste õpioskuste ja -motiveerimise tehnikate jagamine ehk teineteiselt õppimine - Kolleegide arusaamade ja töö mõistmine - Õpiringi kaudu oma töö parendamine (st ei ole lisatöö)
ÕPIRINGI TEGEVUSE SISU
I kohtumine
<i>Kohtumise teemad</i> Tutvumise ring- kes ja miks on selles õpiringis? Õpiringi metoodika ja töökorra tutvustus. Fookuse seadmine, milleks sai ennastjuhtiva õppija kujunemise toetamine ja õpioskuste arendamine. Igaühe isiklike eesmärkide seadmine ja üksteisega jagamine. <i>Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon</i> Õpetajad jagasid oma kogemusi, mis on nende arvates õpioskused ja kuidas neid tundides arendada. Õpetajad valisid oma kolleegide tutvustatud meetodite seast ühe neile huvitava meetodi, et seda kuni järgmise õpiringini oma tundides katsetada. <i>Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks</i> Ühe meetodi rakendamine. Lisaks oli õpetajate ülesandeks jagada õpiringis arutatut ja rääkida mõne oma kolleegiga, kes ei osale õpiringis õpioskustest. Iseseisev lugemine: Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes (Kikas) ptk 6: Õpipädevus (lk 112-122). Märkida kolm mõtet, mis olid õpetaja jaoks uued ning kolm mõtet, mis üllatasid. Raamat kättesaadav: https://www.hm.ee/sites/default/files/oppimine_ja_opetamine_3_kooliastmes.pdf
II kohtumine

● *Kohtumise teemad*

Õpioskuste teoreetiline taust (toetudes Kikas, Boekaerts). Erinevate õppimise etappide mõtestamine – õpistrateegiate kasutamine ja teadvustamine ning õppimise protsessi ja tulemuse teadvustamine.

● *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*

Õpetajad jagasid, kuidas meetodi rakendamine neil õnnestunud on. Loetud raamatu peatüki tähelepanekute üle arutamine. Enne kohtumist andsid õpetajad *google*'i vormi kaudu tagasisidet, kuidas nad hindavad rakendatud meetodi õnnestumist praktikas. Seda arutati kohtumisel.

● *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Õpetajad valisid ühe õpioskuste valdkonna, millega nad tahaksid põhjalikumalt tegeleda ja jagunesid selle alusel gruppidesse. Ühiselt kavandati meetodeid, kuidas õpilastel seda toetada ja planeerisid selle rakendamist. (Näiteks õppimise protsessi ja tulemuste teadvustamine, siis nad pöörasid oma tundides rohkem tähelepanu sellele, et õpilane analüüsib, miks mingi asi nii läks. Näiteks kasutasid *Prolearningu* programmi tarkvara, et õpilasi suunata mõtlema enda tegevusele). Iseseisev lugemine (*sisend järgmise õpiringi teoreetiliseks osaks*) Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes (Kikas) ptk 2: Uskumused ja motivatsioon (lk 42-57)

Raamat kättesaadav:

https://www.hm.ee/sites/default/files/oppimine_ja_opetamine_3_kooliastmes.pdf

III kohtumine

● *Kohtumise teemad*

Õpioskuste teoreetiline taust: uskumused ja motivatsioon (juurdekasvuuskumus ja jäävususkumus, Dweck) ja õpimotivatsioon (toetudes Deci & Ryan; Boekaerts) ning mõtlemine ja tähelepanu.

● *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*

Analüüsiti valitud meetodi rakendamise kogemusi (millised olid kitsaskohad, jagati edulugusid). Loetud raamatu peatüki tähelepanekute üle arutamine. Enne kohtumist andsid õpetajad *google*'i vormi kaudu tagasisidet, kuidas nad hindavad rakendatud meetodi õnnestumist praktikas. Seda arutati kohtumisel. Õpetajad jagasid oma kogemusi, kuidas toetada õpilaste motivatsiooni, millised on erinevad kogemused õpilaste motiveerimiseks.

Tunnivaatlused: mida ja miks vaadata (arutelu)

• *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

1. Rakendada ühte meetodit (võis olla juba varem valitud, aga võisid ka teiste kogemuste pealt uue valida).
2. Tunnivaatlus: külastada kolleegi tundi (aluseks koos läbi arutatud tunnivaatlus leht)

IV kohtumine

• *Kohtumise teemad*

Õpetajate psühholoogiline võimestatus; õpetajate motivatsioon uusi meetodeid rakendada.

• *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*

Enne kohtumist andsid õpetajad *google*'i vormi kaudu tagasisidet, kuidas nad hindavad rakendatud meetodi õnnestumist praktikas. Seda arutati kohtumisel. Õpetajad tõid välja enda tugevad omadused, jagasid teistega. Paluti õpetajatel kirjutada nende hinnangul 10 hea õpetaja pädevust. Valiti nimekirjast ühe omaduse, mida igaüks plaanib teadlikult jälgida ja arendada.

• *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Enda valitud "hea õpetaja pädevuse" arendamine.

V kohtumine

• *Kohtumise teemad*

Õpiringi tegevuse kokkuvõte.

• *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*

Kuidas õpetajatel õnnestus valitud "hea õpetaja pädevuse" arendamine. Ülevaade õpioskustest ja kuidas nende arengut toetada. Mil moel võiks õpiring jätkuda ja mida õpetajad sellest ootavad.

Lisa 2. Õpiringi õppeaasta plaan (Näidis 2)

ÕPIRINGI EESMÄRGID
• Kuidas motiveerida HEV õpilast tunnis töötama • Saada uusi nippe, mida kasutada oma töös • Kuidas hoida tasakaalu ja iseennast • Kuidas toetada andekaid lapsi ja mahutada tundi kõigi õpilaste märkamise ja toetamine
ÕPIRINGI SISU
09.09 kohtumine
• Kohtumise teemad: Tutvumise ring: kes ja miks on selles õpiringis? Sõnastada õpiringi eesmärgid ja kokkulepped • Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks: Lugemine: Sissejuhatus hariduslike erivajaduste käsitlemise. Lk 9-27. Töö välja kolm uut tähelepanekut. Raamat kättesaadav: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/69494/sissejuh_hariduslike_erivajadus_kastilus_veebi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
16.10 kohtumine
• Kohtumise teemad: Viis põhisõnumit kaasava hariduse kohta (arutelu + praktiline ülesanne: reasta need 5 põhisõnumit sinu hinnangul olulisuse järjekorras) Erivajadusega õpilane klassis: meetodikate jagamine • Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon Millised tähelepanekud olid lugemisel. Arutelu. • Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks 1. Kaardistada HEV õpilased oma tundides (millises klassis/kui palju/millised probleemid- kuidas oled proovinud lahendada) 2. Lugemine: Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur (2014) Viis põhisõnumit kaasava hariduse kohta. Teooria rakendamine praktikas. Odense, Taani: Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur. Lk 8-14 Raamat leitav: https://www.european-agency.org/sites/default/files/Five_Key_Messages_for_Inclusive_Education_ET.pdf

4.11 kohtumine

📌 *Kohtumise teemad:*

Emotsioonide kaardistamine (1-5)

eesmärkide tutvustamine uutele rühmaliikmetele

Teoreetiline taust:

Kus võiks asetseda klassis probleemsed õpilased? (*käitumine, õppimine*)

Praktiline ülesanne: Unistuste klassi plaani joonistamine

📌 *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*

Arutelu kaardistatud HEV õpilastest → nipid, mida on õpetajad kasutanud
Metoodikate jagamine: mõtle välja 2-3 metoodikat, mida oma oma praktikas HEV
õpilastega kasutanud. Jagame erinevaid meetodeid omavahel (kirjutada tahvlile)

📌 *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

1. Iga õpetaja valib meetoditest mõne (2-3), mida ta ei ole kasutanud ja rakendab seda järgmise kohtumiseni oma klassis.
2. Lugemine: Juhtumi kirjeldus (lk 35-50). Loe läbi juhtumi kirjeldus ja leia pakutud lahendused oma aine põhiselt. Kirjuta välja kolm olulist tähelepanekut, mida saaksid oma aines kasutada. Juhend leitav:

https://www.hev.edu.ee/get/582/Juhendmaterjal_veebi.pdf

2.12 kohtumine

📌 *Kohtumise teemad:*

- Emotsioonide kaardistamine

Dilemma lahendamine. (Õpime aktiivset kuulamist ja peegeldamist ning selle käigus proovime aidata kellegi probleemi/dilemmat lahendada.)

1. Üks rühmaliige (dilemma „omanik“) tutvustab enda lahendamist vajavat probleemi/dilemmat ja esitab küsimusi, mis aitavad grupil fokuseerida oma tagasisidet. (5 min)
 2. 3 min jooksul esitavad rühma liikmed täpsustavaid küsimusi (võivad olla lihtsalt lisainfo, faktide teadasaamiseks)
 3. Arutelu. Näited arutelust: „Nagu ma kuulsin esitlejat ütlevat, oli ...“ „Selle dilemma üheks osaks näib olevat ...“ või „Üks asi, mida ma oletan selle probleemi puhul, on tõesti ...“ „Minu jaoks tekitab see küsimuse ...“ Tehakse mitu aruteluringi, kus igal vastaval ringil saavad grupi liikmed (üle)rääkida esitluses kuuldust ja oma kahtlustest, probleemi nägemisest. (Dilemma) esitleja sel ajal ise ei räägi, vaid teeb kuuldu kohta märkmeid.
 4. Esitleja annab tagasisidet (oma märkmetest), mida ta kuuldust õppis. Sellel ajal teised rühma liikmed ei räägi, vaid teevad vajadusel märkmeid.
- Tunnivaatlused: Tunnivaatlus põhjade tutvustus.

- *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*
- Vahepealsel ajal testitud metoodika analüüs: Kuidas toimis/mis hästi/mis halvasti
- Iseseisvalt loetud juhtumi analüüs (mida õpetajat välja toovad)
- *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Õpiringis oleva kolleegi tunnivaatlus.

11.01 kohtumine

- *Kohtumise teemad:*
- 1. Skaalaga mõõta (Kui motiveeritud oled)
- 2. Mis motiveerib õpetajat?

Motivatsioon

Igale õpetajale anda sõna- kuidas mõjutab see, et ei ole lastega otsest kontakti

- *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*
- Külalstatud tunnis analüüs: Mida võtaksid kolleegi tunnist kaasa? Mida oleksid sina teinud teistmoodi?
- *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Artikkel “Motivatsiooniline areng” (lk 90.104) (Katrín Mägi) raamatust Õppimine ja õpetamine I ja II kooliastmes (Kikas) Märki üles 3 sinu arvates olulist kohta selles artiklis.

Raamat leitav: <https://www.hm.ee/sites/default/files/edukoraamatkaanega.pdf>

03.02 kohtumine

- *Kohtumise teemad:*
- Kaasamine

Kuidas kaasata HEV õpilased tundi? Läbi milliste metoodikate tagada õpilaste aktiivne töötamine tunnis. Kuidas distantsõppe ajal kaasata kõiki õpilasi tundi.

- *Kogemuste mõtestamine. Rakendamise refleksioon*
- Metoodikate jagamine. Iseseisva lugemise analüüs: Millised kohad keegi märkis? arutelu
- *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Vali välja 1-3 kolleegi pakutud meetod ja rakenda kohtumise vahepeal neid oma tundides. Kirjelda meetodi rakendamist tunnis (selle plussid/miinused)

03.04 kohtumine

- *Kohtumise teemad:*

Emotsioonide kaardistamine

Kasutatud metoodikate analüüs (valge tahvel + ja - kirja)

Mentori kaasamine: Kooli psühholoog “Kuidas hoida tasakaalu ja iseennast”

Praktilised ülesanded.

- *Ülesanne iseseisvaks tegutsemiseks*

Täida küsimustik analüüsimaks õpiringi aastast tegevust

25.05 kohtumine

• *Kohtumise teemad:*

Kokkuvõtted (eeltäidetud küsimustiku arutelu)